

1848—49. TÖRTÉNELMI LAPOK.

Hirdetések a kiadóhivatalban vétetnek fel.

Felelős szerkesztő:
KUSZKÓ ISTVÁN,
az ereklye-múzeum őre.

A lapszellemi és anyagi részét illető közlemények az ereklye-múz. őre címére küldendők.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kolozsvár, Széchenyi-tér 27. sz.Előfizetési díjak:
1/4 évre 1 frt, 1/2 évre 2 frt, egy évre 4 frt.

Kéziratok nem adatnak vissza.

Üdvözet a Vasvári-kör ünnepi közgyűlésének t. tagjaihoz.

1893. július 9.

A kolozsvári orsz. ereklye-múzeum s az „1848—49. Történelmi Lapok“ közönsége nevében meleg szívvel üdvözljük a híveket, kiket a hazafiai lelkesedés a fenyesek ölébe összehoz, hogy hazaszeretétben együtt érezzenek s hogy az ifju szabadsághős eleste helyén, ennek évfordulója alkalmával a hősök vérével áztatott szent helyet hivatalosan is búcsujáró szent helylyé tegyék.

Üdvözljük, mint ébrentartóit a hazaszeretetnek, nagyjaink és történelmi emlékeink iránti kegyeletnek.

Funtinelle. (Vasvári csatahelye.)

Dr. Ternér Adolf egyetemi tanár fénykép-felvétele. (Az 1848—49. Tört. Lapok eredeti képe.)

Üdvözljük, mint kezdeményező tagokat egy nagy és emlékezetessé válандó s minden évben ismétlődő hazafias ünnep megnyitó gyűlésének küszöbén.

Üdvözljük ez ünnep méltóságát és sikerét megjelenésükkel és közreműködésükkel előmozdító lelkes honleányokat és honfiakat.

Üdvözljük mint szívben, lélekben és hazaszeretetben egyenlő testvéreket, kik lelkesedéssel és vállvetve fognak munkálkodni azon, hogy a „Vasvári-kör“ napirendre vett tervei időről-időre minél teljesebb mértékben megvalósuljanak.

Üdvözljük az egybegyűlt tagokat és óhajtjuk, hogy sok éven át legyen kellemes, legyen meghitt találkozónk ez a szent hely, hol gondolat és érzés egybeforr.

A kolozsvári orsz. ereklye-múzeum
igazgatósága.

A »Történelmi Lapok«
szerk. bizottsága.

Közgyűlési sorrend.

A Vasvári eleste helyén a gyalui havason 1893. jul. 9-én d. e. a Vasvári-kör által tartandó ünnepély sorrendje ez:

1. Himnusz, éneklék a jelenlevők.
2. Beszámoló a kör évi működéséről. (Nyomatásban szétoztatik, hogy felolvasottnak tekintessék).
3. Emlékbeszéd, tartja Szabó Sámuel elnök.
4. A megjelent Vasvári honvédek bejelentése és feljegyzése a jelenlevők neveinek.
5. Honvédek visszaemlékezéseinek rövid ismertetése. Összeállította Szabó Samu elnök. Felolvassa Csűrös József titkár.
6. Rendes tagok választása, igazolt elmaradtak bejelentése (A kör tagjai. A kör tagjai tiszteletbeliek, rendesek (s pártolók.) Tiszteletbeli tagja minden életben

levő 1848—49. honvéd, a ki a Vasvári-csapatban a Funtinelnél történt itközetben részt vett. Rendes tagok csak azok lehetnek, a kik az első ünnepélyes kiránduláson részt vettek s a kik a későbbi kirándulásokon a Vasvári-helyen személyesen megjelennek s a hazafias ügyet közreműködésükkel előmozdítják. Pártoló tagok, a kik a Vasvári-émlék alap"-ra évente legalább 1 frtot adnak s gyűjtenek. A tagsági kötelezettség pártolóknál három évig tart, rendes tagoknál pedig az évi hivatalos kirándulásról való elmaradással megszűnik, kivéve azt az esetet, ha elmaradását gátló körülményeket a kirándulást megelőzőleg 24 órával levélben vagy távi.atban az elnöknel igazolta.

7. Indítványok.

8. Szózat, éneklé a társaság.

Gyűlés után bevonulás Bélesbe társas ebédre.

A vasvári-kör I. évi jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

Vasvári szabadsághős és vértanu emlékét az önvédelmi harc leveretése után az erdélyi részekben Hory Farkas lelkész; elhunyt után pedig leánya a költői lelkületű Gyarmathy Zsigmondné, Hory Etelka, a kitűnő tollú író Kalotaszeg védasszonya tartotta fenn a legutóbbi időkig.

Gyarmathy Zsigmondné időről-időre egy költői lendületű szép cikkben emlékezett meg Vasváriról.

1886-ban pedig, a kolozsvári márczius 15. ünnepélyen „Az ifjú hős” czímen egy szép rajzot olvasott fel Gyarmathy Zsigmond Vasváriról, neje tollából.

Ez a felolvasás *Kuszkó Istvánnak* a K. A. C. akkori titkáranak, ki pár évvel megelőzőleg már elkezdett foglalkozni a clubban az *erdélyi turisztika* gyakorlati alapokon való megteremtésével, a figyelmét felkeltette s előjegyzésbe vette a Vasvári eleste helyét arra nézve, hogy hazafiaknak a havas e festői részét évről-évre kirándulási ponttá tegye.

1890-ben *Nemes Károly* erdőgondnoktól, *Fekete Ferencz* erdészttől egy „Vasvári Emlék” felállításának a gondolata keletkezett; közölték ezt Kuszkóval, ki az Ellenzék 1890. évfolyamában egy szép tárczába adott ennek hangnlatosan kifejezést.

1891-ben megalapítván legelőször az egész országban az 1848—49. kolozsvári orsz. ereklye-muzeumot, 1892-ben pedig a muzeum s a honvéd egyesület hivatalos lapját az 1848 - 49. „*Történelmi Lapok*”-at, első gondja volt, a Vasvári emlékét melegen felkarolni s már a lap második számában egy buzditó cikket irt, a „Vasvári Emlék” ügyében bemutatván *Terner Adolf* egyetemi tanár kitűnő fényképe után a „*Funtinelle*” csatahelyet.

Ebben a tárgyban nem csak szólt, hanem *tett is*. A Vasvári Emlékre a gyűjtést lapjában *10 frttal* kezdette meg.

Indítványozó az eszmét tovább fejlesztette az ereklye-muzeum s a *Történelmi Lapok* által hónapról-hónapra megkezdett társas estélyeken. Ez estélyeken hozta indítványba és ezeken dolgozták ki a múlt évi első *kirándulásnak* a tervét is.

Ennek a kirándulásnak az idejéből kezdődik körünknek az élete, működése, története.

A m. é. kirándulás

A m. é. jul. 17-én tartottuk meg az első kirándulást. Részt vettek azon, mint a kirándulásról felvett kép s a *Történelmi Lapok* m. é. folyama 138. oldalán levő névsor igazolja, mintegy *hetvenen*.

A kirándulók történelmi adatokat gyűjtöttek, *Dunky Ferencz* pedig lefényképezte a kirándulási helyeket, nevezetesen a 1. a gróf Bethlen sziklát, 2. a reketői völgyet az erdőházzal, 3. a gróf Béli sziklát, 4. a Somkerek sziklát, 5. a Dumitrásza csuszatót, 6. a csuszatóval átellenben levő sziklát, 7. a Vasvári eleste helyet. A képek, a meny nyire az időjárás engedte, mind sikerültek. Leginkább kedvezett az idő a Vasvári eleste-helyének, melynek mind a három felvétele tiszta és szép. A műterem tulajdonosa, az ügy iránti tekintetből, a megrendelőnek az anyag kerülési árában 50 kron szolgáltatja ki e képek bármelyikét.

Az ünnepély alkalmával a társaság kört formált a Vasvári eleste hely körül, zenekíséret mellett elénekelték a himnuszt. Azután Szabó Sámuel tanár 1848—49-es honvéd tartott egy hazafias érzéstől áthatott szép emlékbeszédet. Minden szem könybe lábadt s minden kebel a szabadság, egyenlőség és testvériség érzete hevítette.

A Szabó Samu beszéde után a jelenlevők a Szózatot énekeltek el. Távol a világ zajától a természet. szent templomában, mély benyomást tett ez ünnepélyes óra minden jelenlevőre. A fenyő lombok susogásában mintha Vasvári szelleme nyilatkozott volna helyeslőleg. Az ünnepély a pogány magyarok ligeteiben tartott istentisztelethez hasonlított.

Az oda sereglett havasi nép, a kirándulók fuvarosai és szolgálai s a fát szállító oláh szekeresek megilletődve állottak meg az ut két oldalán; leemelt főveggel, tiszteletteljes áhítattal hallgatták az éneket, beszédet és zenét. A mőczoknak arcán meglátszott, hogy egy új, bennük eddig még nem élt, ismeretlen érzés keletkezett a pillanat hatása alatt. Keveset értettek a dologból és csodaszerű volt ott előttük a jelenetből minden. Nem láttak, nem sejtettek ők soha effélel a havason.

Az ének végeztével Szabó Samu indítványára minden jelenlevő egy követ tett arra a helyre, a hol a szabadsághős szobra fog állani. Pár pillanat alatt formásan felemelkedett a kövekből felrakott ideiglenes emlék, s a nők nyakuk körül

és kalapjaikról leoldották az útközben készített zöld füzérek és nyomban meg is koszorúzták ezt a rögtönzött emléket.

Félkörbe álltak azután az emlék körül s a Vasvári helyét Dunky Ferencz le is fényképezte.

Kuszkó István, az ereklye-muzeum őre azután négy pontba foglalt indítványt tett, melyet a társaság tagjai egyhangu helyesléssel fogadtak el.

Ezek az indítványok a következőkből álltak: „1. A mai ünnepély ugyyszólvá mazától alakult, domborodott ki s az együttérzésből fakadó lelkesedés impóuzássá tette. Ne hagyjuk tehát nyom nélkül elenyészni, hanem minden évben a Vasvári évfordulója napján, ha viszonyaink és körülményeink engedik, jelenjünk meg ezen a helyen és ismerőseinket is bírjuk reá a megjelenésre s tartsuk fenn a mai ünnepet.

2. Ezt a helyet, a hol vagyunk nevezzük el „Vasvári hely“-nek.

3. Minden jelenlevő egy gyűjtő ivvel igyekezzék köre és körülményei szerint a „Vasvári emlékre gyűjteni.

4. Addig is, a míg állandó emlék lesz, a közelben lakók kéressenek fel egy fakerecszt felállítására ezzel a felirattal:

ITT ESETT EL

V A S V Á R I P Á L

1849. JUL. 13.

Ez idvigenes emlék, hogy a havasi nép által annál nagyobb tiszteletben tartassék, akár hatholikus lelkész, akár pápa által felszentelendő.

Ugyancsak a közel lakók az erre járókelőket figyelmeztessék és szoktassák rá arra, hogy mindnki elhaladtában egy-egy követ tegyen minden alkalommal a ma megkezdett halomra.

Ez indítványoknak egyhangu helyeslés mellett történt elfogadása után a társaság zeneszó mellett, a vadászok üdvölvései kíséretében levonult Belesbe, mely Marisel községtől vadregényes uton 11.8 kilométer távolságra fekszik

Az ideiglenes emléket fel is állították, azután a Fränkel czég és Dängya Amosz vállalkozó hazafias lelkesedéstől áthattott munkája révén.

A Vasvári-kör megalakítását szintén a muzeum őre indítványozta a Történelmi Lapok aug. 1. számában a 141. oldalon. A kör a javasolt prozozicziókkal megalakult aug. 15-én megválasztott elnökének Szabó Sámuel tanárt, pénztárnoknak Poszler Gyulát, titkárnak Csürös Józsefet, jegyzőnek pedig Pap Károlyt. Készítette az alábbi szabályzatot.

A Vasvári-kör szabályai.

(Jóváhagyott az 1892. aug. 15-én tartott gyűlésén)

1. A Vasvári eleste helyéhez kirándult társaság „Vasvári-Kör“ czim alatt testületté alakul.

2. A Körnek czélja lesz a Vasváriira vonatkozó történelmi adatokat egybegyűjteni, a Vasvári-Emlék“-re tőkét gyűjteni, az-emléket felállítani, annak fennmaradását biztosítani

3. A Kör czélja továbbá a Vasváriira vonatkozó történelmi események ismeretét terjeszteni, ápolni ez által is és fejleszteni a hazafias érzést.

4. A Kör évenként egyszer a Vasvári halálának évfordulója idején, hivatalos kirándulást tesz a Vasvári helyhez, ott hazafias ünnepet tart és beszámol működésének eredményével. Ezenkívül alkalmat és módot nyújt, hogy a Vasvári helyet turisták és érdeklődő hazafiak minél sürűbben fölkereshessék.

5. A kör tagjai. A kör tagjai *tiszteletbeliek, rendeseh és pártolók*. Tiszteletbeli tagja minden életben levő 48—49-es honvéd, a ki a Vasvári csapatban a Funtinelnél történt útközetben részt vett. Rendes tagok csak azok lehetnek, a kik az első ünnepélyes kiránduláson részt vettek s a kik a későbbi kirándulásokon a Vasvári helyen személyesen megjelennek s a hazafias ügyet közreműködésükkel előmozdítják. Pártoló tagok, kik a „Vasvári-Emlékalap“-ra évente legalább 1 frtot adnak s gyűj-

tenek. A tag-sági kötelezettség pártolóknál 3 évig tart, rendes tagoknál pedig az évi hivatalos kirándulásról való elmaradással megszűnik, kivéve azt az esetet, he elmaradását gátló körülmények a kirándulást megelőzőleg 24 órával levélben vagy táviratban az elnöknel igazolta.

6. Minden tag köteles köre és viszonyai szerint Vasváriira vonatkozólag megbizható történelmi adatokat gyűjteni, az ereklyéket felkutatni, a Kolozsvárt létesített 1848—49. ereklye-muzeum számára megszerzését előmozdítani s a „Vasvári-Emlékalap“-ra köre és viszonyai szerint adatokat gyűjteni.

7. Minden tag továbbá kellemes kötelességének ismeri a bel- és külföldi turistákat és érdeklődőket a Vasvári hely holléte felől tájékoztatni s annak felkeresését kellő utbaigazításokkal előmozdítani s az arra menőket figyelmeztetni arra, hogy addig is, míg az állandó emlék felállítva lesz, a kövekből 1892. jul. 17-én összerakott emlékhalomra kegyelet jeléül egy követ helyezzenek.

8. Minden 1 frtot elérő adomány, gyűjtés, feltalált ereklye, történelmi részlet esetről-esetre minden hó 10-ig a kolozsvári 48—49. orsz. ereklye-muzeum czimén Kolozsvárra beküldendő.

9. A kör minden hó 15-én összejevetelt tart. Elnök beszámol a 8. pontban foglalt küldeményekkel, jelentést tesz a Vasvári helyen tett látogatásokról s ezekről az 1848—49. Történelmi lapokban való nyilvános beszámolást közvetíti. Ugyanitt előterjesztetnek az indítványok.

10. A kör minden évben a helyszinén tartja rendes ünnepi gyűlést. A tárgysorozat: 1. Himnus. 2. Emlékbeszéd. 3. Szózat. Beszámoló az évi működésről. (A részletes beszámolót a kirándulást megelőzőleg 24 órával nyomtatásban a tagok kezeihez kell juttatni, hogy az felolvasottnak tekinthető legyen). 4. Rendes tagok választása, igazolt elmaradottak bejelentése. 5. Indítványok.

11. A kör hivatalos lapja a Kolozsvárt megjelenő 1848—49. Történelmi lapok.

12. A kör a kolozsvári 1848—49. orsz. ereklye-muzeumnak egyik osztályát képezi.

S azóta hónapokról-hónapokra rendszeres gyűléseket tart és folytatja működését melyek nevezetesebb mozzanatai a következők:

Emlék-alap gyűjtés.

A „Történelmi Lapok“ mint hivatalos lapja utján folytatta az emlék-alap gyűjtést, mely idáig a következő eredménynyel folyt le.

A Vasvári-kör Mélyen Tisztelt Elnökségének, helyt.

Poszler Gyula pénztárnok úrnál a mai napon megjelenve, számba vettük a kör számadását s azt a következőkép találtuk:

A bevétel. 1. Kuszkó István szerkesztő adománya 10 frt. 2. Darkó Lajos honvéd 1 frt. 3. Teleki László gr. 5 frt. 4. özv. Mohay Károlyné 5 frt. 5. Poszler Gyula 2 frt. 6. Grosz Béni 1 frt. 7. Nagy Gábor közp. szálloda-tulajdonos 10 frt. 10—21. Bartha Endre, Sz. Somlyó, gyűjtése 3 frt 1 kr. 22. Babits József urad. igazg. Zsombolya 2 frt. 23. Rajkai Fricbeisz Gyula adománya Apatin 1 frt. 24. Drisnyoi István adománya Pétervár 1 frt. 25. Zay György Tardona 2 frt. 26. Behányi Jenő Trobinje, Herczegovina 12 frt. 27. Veres Albert Románia, Parapanu község 10 frt. 28. Gál Ignác Gy.-Alfalu 4 frt. 29. Szabó S. elnök 5 frt. 30—48. Reismann Miksa gyűjtése 5 frt. 49. Dr. Orbay Antal 2 frt. 50. 5 drb. Vasvári-hely képért 1 frt. 51. Lengyel Dánielné kiskönyvek eladásaiért 76 kr. 52. Gergely Károly táblalabiró Sz.-Fehérvár 2 frt. 53. dr. Kö-Kövr Kálmán Budapest 2 frt. 54—66. Székely Lajos p. ü. titkár gyűjtése Mármaros-Sziget 7 frt. 67—68. Köré Ferencz gyűjtése Mundra 1 frt 50 kr. 69—81. Incze Mariska tanitónő gyűjtése Nagy-Kikindán 4 frt 40 kr. 82. Salamon Mózes 50 kr. 83—94. Gál Dánielné gyűjtése Nagy-Várad 7 frt 50 kr. 95—105. Haynik Lajos gyűjtése Losonc 4 frt 50 kr. 133. Teuki Sándor orvos 2 frt. 134. Kiss Zsólika gyűjtés 12 frt. 135. Pap Sándor gyűjtése 1 frt. 133.

Knapienszky Kázmér 20 kr. 137. Egy utazótól Poszler Gyula 1 frt. 138. Fraenkel Simon Bécs 25 frt. 139. Erdélyi hirdó gyűjtött 1 frt. 140. Társas estélyen ápr. 15. 6 frt. 141. Kiss Zsófia adománya Inceslből 80 kr. Szalay Elek Hari 1 frt 80 kr. összesen 152 frt 97 kr.

Kiadások: Felhívások, gyűjtőívek, posta- és távirati költségek, nyomtatványok stb. 48 frt 4 kr.

Pénztári készlet: Kereskedelmi bank 1567 sz. betéti könyvecskében 102 frt. Pénztárnoknál készpénzben 2 frt 93 kr. Összesen 104 frt 93 kr.

Poszler Gyula, pénztárnok.

Fentebbi bevételeket és kiadásokat tételről-tételre megvizsgálva s összehasonlítva, rendben találtuk.

Kolozsvár, 1893. jun. 19.

Csűrös József.

Kuszkó István.

Történelmi adatok gyűjtése.

A körnek első gondja volt felkutatni, kik élnek még a Vasvári-ütközetben résztvevő s onnan megmenekült honvédek közül, hogy ezeket a történelmi részletekre nézve kikérdezze és őket tiszt. tagokká válassza.

E munkája körül segítségére voltak a kör tagok és különösen a kör tiszteleti tagja, a szabadságharcz jeles történetirója: Hegyesi Márton. Ez utánjárások nyomán a következő még élő honvédeket választotta tiszteletbeli tagjának és hívta meg a mai közgyűlésre: Sommer Eduard Nagysomkut, Borsos József nyug. körjegyző Papfalva (Biharm.), Kiss Ferencz dr. megyei főorvos Nagyvárad, Karniól Samu Abrudbánya, Sebők Imre ügyvéd Budapest, Pethő Károly Kis-Borosnyó, Horváth József gyógyszerész Hidalmás, Schütz Sándor Kolozsvár, Mányay Imre Marosvásárhely, Berkési Sándor Csucsá.

E honvédektől s főleg Hegyesi Mártontól a mariselli mézszárlásra s annak részleteire és a részletek tisztázására nézve nagyon sok becses adat s történelmi részlet gyűjtetett össze, mely a t. tagok előtt, hivatalos lapunk, az 1848—49. Történelmi Lapok m. é. és f. é. folyamából ismeretesek.

Vasvári-ereklyék.

Vasváriának ivó poharát, kés- és villatartóját szerezte meg az ereklye-muzeum számára körünk Löwy Dávid nagyvállalkozó szíves adománya folytán. Az év folyamán azonkívül lépéseket tettünk több Vasvári-ereklye felkutatására és megszerzésére nézve is.

Azt az állítást, mintha a Vasvári csontjai a brassói oláh-muzeumban lennének, kutatásaink eredménye megegyezte.

Tiszteleti tagok.

A múlt év folyamán a még élő Vasvári-honvédeken kívül tiszteleti tagnak választotta körünk Hegyesi Mártont, tiszteletbeli elnöknek pedig az ereklye-muzeum és Történelmi

Lapok szerkesztő-bizottságának kiváló elnökét: Inczedy Sámuel czredest.

Gyűléseink.

A Vasvári kör gyűléseit hónapról hónapra minden hó 15-én következetesen megtartottuk és a gyűlések mindig látogatottak voltak. E gyűlésekből kifolyólag történtek mindennemű intézkedések. *Egy ünnepi* gyűlést is tartottunk márcz. 15-én a kolozsvári iparosok főtéri palotájában, a melyen elegáns, nagy közönség jelent meg s melynek kiváló mozzanata volt az a gyönyörű felolvasás, a melyet Balázs majorról *Hegyesi Márton* általános figyelmet és érdeklődést keltve tartott. Ugyan-e gyűlésen Pap Károly jegyző olvasott fel gonddal kidolgozott szép tanulmányt Vasváriról, mint történetiróról.

Különböző intézkedések.

A kör egy „Emlékkönyv“-et készíttetett, a melybe a kirándulók, a kik a Vasvári ceste helyét felkeresik, neveiket s netáni adományaikat bejegyzik. E könyv a belesi erdőháza tétetett le és gondozására a reketői m. kir. erdőgondnokság kéretett fel. A könyvbe beirt neveket a T. L. rendes számban közlebről közölni fogjuk.

Az emlékekkel kapcsolatban egy menedékház felállítását is tervbe vette, az esetre, ha ezt majdan a helyi viszonyok szükségessé teszik.

A kör a muzeumnak kiadásra egy történelmi munkát is jelentett be. A háromszéki önvédelmi harc leírása ez Nagy Sándor hidvégi lelkesztől, Gábor Áron segéd-tisztjétől.

Vasvári jelentéseit a muzeumra az Aradon levő Csányi-levéltárban felfedezte a m. é. okt. 6. kirándulása alkalmával. Ennek kapcsán ez év ápril elején Szabó Samu elnök kirándult Aradra és a történelmi szempontból becsesebb iratokat lemásolta.

Sajnálattal jelentjük be, hogy m. é. kirándulásunk egyik kalauza: Török József erdőőr elhunyt. A derek férfi halála feletti részvétünket jegyzőkönyvbe iktattuk s a muzeum öre a kirándulásban résztvettek körében gyűjtést indított, a melynek eredményével a reketői erdőgondnoknak számolt be, az özvegy kezéihez juttatás végett.

A kör a *Kossuth-szoborra* is gyűjtött filléreket.

Tagjai időről időre résztvettek a hazafias mozgalmakban és az ereklye-muzeum és a Történelmi Lapok akcióját élénkítő társas estélyekben.

Kolozsvár, 1893. ápril 15. gyűlésből.

Szabó Sámuel,
elnök

Csűrös József,
titkár.

A Vasvári Pál halála napja.

(Ajánlva Hegyesi Mártonnak.)

Gyarmathy Zsigánéól.

Sokszor megemlékeztem, ugy regényben, mint felolvasásokban Vasvári Pálról; mikor eszmélni kezdtem, ő volt az, a kiről legtöbbet hallottam. Az én szülőfalvamból M.-Gy.-Monostorról épen az édesapám házából indultak el, végzetes útjára, s hogy ekkor mit beszéltek édesapámmal, meg is van írva „Monostory Katinká“-ban. Tehát sokszor írtam az ifju hősről; de egyszer sem említettem, hogy július 6-án vagy 13-án esett-e el. Nem említettem, mivel én mindig csak azt írom, a mit bizonyosan tudok, erről pedig nem voltam egészen tisztában.

Az édesapám jegyzeteiből ez a rész eltévedt; de annál élénkebben megmaradt az én emlékezetemben minden szava, melyet különben is gyakran ismételt — ezen szomorú hadjáratról. Ugy hát bizonyos voltam abban, hogy szerda napon indultak el és pénteken volt a mariseli csata. Ezért jegyezte meg Hegyesi Márton, hogy: „nem használom a dátumot, holott a napot megnevezem“. Ezentúl már használnám én is, mert egy nagyon egyszerű adat nyomán teljesen igazat adok Hegyesinek és hiszem, hogy az a szomorú emléknep jul. 6. volt. S most épen a hős

Vasvári Pál elestének helye.

Az 1892. július 17-ki kiránduláskor tartott ünnepély alkalmával lefényképezte Dunky Ferencz.

ifju halála évfordulóján elmondom, mint történt: A napokban felkeresett szülőfalvamból egy nagyon értelmes földműves, Kovács István. Futólag megemlítette, hogy ő épen egy idős édes jó mamámmal és Jókaiival. Tetszett nekem, hogy Jókairól is tud. Szőke piros arcza, ragyogó kék szemei el nem árulnák, hogy hetven év súlya nyomja a vállát. Leültettem és Kovács uram így folytatta:

— Azért jövök, hogy már egészen bizonyosat tudok a Vasvári Pál halála napjáról.

Csodálkozva néztem a szemébe, de hát honnan tudhatja a jó ember, hogy engem ez mennyire érdekel? Kitalálta a gondolatomat.

— Nem írtódom én a betűtől, instálom; tudom, hogy sok alkalommal írásba tette Vasvárit, de hát kit is tenne, ha azt nem! — és tülem is kérdezték többen, mivel hogy ott voltam, vajjon nem tudnám-e, hányadikán esék az a nagy eset? Hánytam-vetettem a dolgot, de csak annyit tudtam kifejteni, hogy pénteki napon volt, hányadikán, azt sehogyszem tudhatám.

A mult nap deszkát hozott egy régi ismerősöm, a ki épen ott lakik, a hol az a csata volt; rávittem a beszédet: — Nyikuláj, emlékszel-e arra?

— Már hogy ne emlékezném, ugy az eszembe van, mint ha csak a reggel történt volna. Épen a koszorukat hánytuk a házra Szent Iván ünnepén, mikor csak egy golyó, aztán több golyó repült át a ház felett, akkor kezdődött a csata, s bizony elvesztek ott olyanok is, a kiknek nem hullt le a koszorujok...*)

— Minden oldalról megforgattam, kivallattam az oláhomat és most már napnál világosabb előttem, hogy Vasvári Pál jul. 6-án esett el, mert Szent Iván napja a görög naptárba 24-re esik, a mi nálunk épen 6-ika. Itt van ni instálom...

És Kovács uram emlékeiben édelegve, beszél hosszasan, részletesen felsorol mindent és mintegy félistent ugy magasztalja a „szép szavu“ Vasvári Pált, a kit az Isten a maga gyönyörűségére teremtett. Hej! be kár is, hogy még sem tudá megoltalmazni! Mi, a kik még élünk, annyiszor felemlegetjük, hogy épen olyan, mint ha közöttünk lenne most is — és dicsőíti tovább Vasvári Pált.

Annak a hős ifjunak pedig, kinek eszménye volt a nép, mennyire a szívéhez találta, ha tudna róla, hogy négy évtized multán is mint emlegetik, mint bálványozzák egy elrejtett havasalji faluban. Talán a ki abban a faluban született, vérévé vált annak a Vasvári kultusz? Annál az sem divatból esik, hogy azt a sírt megláto-

*) Ugy tartja a néphit, hogy a kinek a tedelen megakad a feldobott koszoruja, az abban az évben lakodalmat ül, a kié pedig visszahull, az meghal abban az évben.

gassa. Engem már mint kis gyermeket elvittek oda, mikor még semmi jel nem volt azon a nagy halom földön, mely közösen borítja az elestek hulláit, Később — mikor már egy kis kőkereszt és száradt koszoruk jelölték a sírt — magam vittem oda másokat. Ma aztán mennek mindenfelől; de mikor már nem fognak menni mert az ilyen kegyeletes lelkesültség idejét szokta mulni, én, ha élek, el megyek akkor is; ha nem élek, el mennek gyermekeim, mert ők már tudják, hogy szülőik és nagyszülőik előtt mily drága volt az a hely, hol annyi hős között a leghősebb, legdélcezebb: Vasvári Pál alussza örök álmát.

A „Vasvári-hely“ képe. Sötét fenyvesek vadregényes ölében van az a hely, a hol a szabadsághős esett. Mint képünkön itt ott a kisebb-nagyobb fehér foltok mutatják, a sűrű fenyők gazdag koronái között csak itt-ott tud átvérődni a napsugár. A képen ott látható a hevenyészett emlék, melynek aljában balról egy kis leány, Kántor Margit, jobbról pedig Veress, az E. K. E. központi pénztárosa ül. Az emlék mellett közvetlen szembe nézve balról áll az ünnepély szónoka, az ősz honvéd, Szabó Sámuel kolozsvári tanár. Bal kezét rátette az ő pillanat alatt megtestesült gondolatára, a köemlékre. Előtte térdel Kántor József havasi körjegyző. Mellette Poszler Gyuláné, Kovács János, Grünbaum Róza, Nyilas Károlyné, Kántor Jézsefné, Kántor Gizella, Togyá Juon (Bocsonya), a Vasvári megölőjének a fia, Török József, Nyilas K, postamester, Grünbaum jegyző, Gayer főerdész, Grünbaum Jakab tanuló, Molnár József rajztanár, a ki a Vasvári megölőjét le is rajzolta; a bánfihunyadi zenekar a Rákóczi-indulóra készen, foglal helyet — A középponttól a képet nézve jobbra a háttérben lóháton kiemelkedik dr. Herrmann Antal tanár, előtte a J-genyéből átrándult hölgyek s mellette láthatók Horváth Kálmán és Horváth Károly. Veress Endre mellett térdel fehér turista ruhájában Sikó Kanut. Kettőjük között Kuszko István. Mellette Kiss Zsófikának az arcát félig elfedi Keresztes Bella. Mellettük dr. Szadetzky Lajos egy. tanár, Tőle folytatólag Bartha Sándor, Kovács István s kissé félre vonulva napernyővel dr. Szinnyei József egyetemi tanár.

Gyűjtsünk a Vasvári Pál emlékre!

A „Szabadság, Egyenlőség, Testvériség“ mártir halált halt vértanujának, a mártiusi napok fiatal lánglelkű Demostenesének állítsunk szikla-köből elpusztíthatatlan emléket.

Építsünk ez emlék mellé egy egyszerű menedék-házat, hogy ha felkeresi hazafias lelkesedéstől indítva, a vándor, a havasok mélyén a szabadsághős eleste helyét, legyen hol fáradaimait a vadregényes fenyvesek ölén kipihenje.

Vasvári fiatal életét az egész nemzetért áldozta fel. Legyen tehát a nemzet minden igaz fiának része a Vasvári emlék felállításában. legyen abban *mindeniknek* egy-egy fillére beépítve.

Gyűjtőívet megkeresésre készséggel küld az erekllye-muzcum.

Adakozzunk és gyűjtsünk bármily apró összeget!

Használjuk fel erre a célra a tulsó oldalon foglalt gyűjtőívet.

A befolyt összeg minden hó elején beküldendő az „1848—49. orsz. erekllye-muzeum Kolozsvárt“ címén.

A Vasvári-kör Elnöksége.

Adományok a Vasvári Pál emlékre!

Sorszám	Adakozó neve	Állása	Lakása	Adomány	
				frt	kr.
1					
2					
3					
4					
5					
6					
7					
8					
9					
10					
11					
12					
13					
14					
15					
16					
17					
18					
19					
20					
21					
22					
	Összesen				

A pénz postautalvánnyal feladatott 1893 .....

Kelt .....

Beküldi : .....

(Olvasható aláírás teljes czimmel.)

Jegyzetek számára fenntartva.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

A Vasvári-kör I. évi jelentése.

Tisztelt közgyűlés!

Vasvári szabadsághős és vértanu emlékét az önvédelmi harc leveretése után az erdélyi részeken Hory Farkas lelkész, elhunytá után pedig leánya, a költői lelkületű Gyarmathy Zsigmondné, Hory Etelka, a kitünő tollú író, tartotta fenn a legutóbbi időkig.

Gyarmathy Zsigmondné időről-időre egy költői lendületű szép cikkben emlékezett meg Vasváriról. Szerepelteti Vasvárit *Monostori Katinka* című regényében is.

1886-ban pedig, a kolozsvári március 15. ünnepélyen „Az ifju hős” czímen egy szép rajzot olvasott fel Gyarmathy Zsigmond Vasváriról, neje tollából.

Ez a felolvasás felkeltette figyelmét *Kuszkó Istvánnak* a K. A. C. akkori titkárnak, ki pár évvel megelőzőleg már elkezdett foglalkozni a klubban az *erdélyi turisztika* gyakorlati alapokon való megteremtésével, s előjegyzésbe vette a Vasvári eleste helyét arra nézve, hogy hazafiaknak a havas e festői részét évről-évre kirándulási ponttá tegye.

1890 ben *Nemes Károly* erdőgondnoktól, *Fekete Ferencz* erdészttől egy „Vasvári Emlék” felállításának a gondolata keletkezett; közölték ezt Kuszkóval, ki az Ellenzék 1890. évfolyamában egy szép tárczában adott ennek hangulatosan kifejezést.

1891-ben megalapítván legelőször az egész országban az 1848-49. kolozsvári orsz. ereklye-muzeumot, 1892-ben pedig a muzeum és a honvédegylet hivatalos lapját az 1848-49. *Történelmi Lapok*-at: első gondja volt, a Vasvári emléket melegen felkarolni s már a lap második számában egy buzdító cikket irt a „Vasvári Emlék” ügyében, bemutatván *Turner Adolf* egyetemi tanár kitünő fényképe után a „*Funtinelle*” csatahelyet.

Ebben a tárgyban nem csak szólt, hanem tett is. A Vasvári Emlékre a gyűjtést lapjában 10 frttel kezdette meg.

Indítványozó az eszmét tovább fejlesztette, az ereklye-muzeum s a Történelmi Lapok által hónapról-hónapra megkezdett társas estélyeken. Ez estélyeken hozta indítványba és ezeken dolgozták ki a mult évi első *kirándulásnak* a tervét is.

Ennek a kirándulásnak az idejéből kezdődik körünk élete, működése, története.

A mult évi kirándulás.

A m. é. jul. 17-én tartottuk meg az első kirándulást. Részt vettek azon, mint a kirándulásról felvett kép s a Történelmi Lapok m. é. folyama 138. oldalán levő névsor igazolja, mintegy *hetvenen*.

A kirándulók történelmi adatokat gyűjtöttek, Dunky Ferencz pedig lefényképezte a kirándulási helyeket, nevezetesen a 1. a gróf Bethlen sziklát, 2. a raketói völgyet az erdőházzal, 3. a gróf Béli sziklát, 4. a Somkerek sziklát, 5. a Dumitrásza csuszatót, 6. a csuszatóval átellenben levő sziklát, 7. a Vasvári eleste helyét. A képek, a menyire az időjárás engedte, mind sikerültek. Leginkább kedvezett az idő a Vasvári eleste-helyének, melynek mind a három felvétele tiszta és szép. A műterem tulajdonosa, az ügy iránti tekintetből, a megrendelőknek az anyag kerülési árban, 50 kron szolgáltatja ki e képek bármelyikét.

Az ünnepély alkalmával a társaság kört formált a Vasvári elestehely körül, zenekíséret mellett elénekelték a himnuszt. Azután Szabó Sámuel tanár 1848-49-es honvéd tartott egy hazafias érzéstől áthatott emlékbeszédet. Minden szem könybe lábaadt és minden keblet a szabadság, egyenlőség és testvériség érzete hevítette.

A Szabó Samu beszéde után a jelenlevők a Szózatot énekeltek el. Távol a világ zajától a természet szent templomában, mély benyomást tett ez ünnepélyes óra minden jelenlevőre. A fenyő lombok susogásában mintha Vasvári

szelleme nyilatkozott volna helyeslőleg. Az ünnepély a pogány magyarok ligeteiben tartott istentisztelethez hasonlított

Az oda sereglett havasi nép, a kirándulók fuvarosai és szolgálói s a fát szállító oláh szekerek megilletődve állottak meg az út két oldalán; leemelt főveggel, tiszteletteljes áhítattal hallgatták az éneket, beszédet és zenét. A mőczoknak arczán meglátszott, hogy egy új, hennük eddig még nem élt, ismeretlen érzés keletkezett a pillanat hatása alatt. Keveset értettek a dologból és csodaszerű volt ott előttük a jelenetből minden. Nem láttak, nem sejtettek ők soha efféle a havason.

Az ének végeztével Szabó Samu indítványára minden jelenlevő egy követ tett arra a helyre, a hol a szabadsághős szobra fog állani. Pár pillanat alatt formásan felemelkedett a kövekből felrakott ideiglenes emlék, s a nők nyakuk körül és kalapjaikról leoldották az útközben készített zöld füzéretet és nyomban meg is koszorúzták ezt a rögtönzött emléket.

Félkörbe álltak azután az emlék körül s a Vasvári helyét Dunky Ferencz le is fényképezte.

Kuszkó István, az ereklye muzeum őre azután négy pontba foglalt indítványt tett, melyet a társaság tagjai egyhangu helyesléssel fogadtak el.

Ezek az indítványok a következőkből álltak: „1. A mai ünnepély ugyszólvá magától alakult, domborodott ki s az együtt-érzésből fakadó lelkesedés imponzánsá tette. Ne hagyjuk tehát nyom nélkül elenyészni, hanem minden évben a Vasvári évfordulója napján, ha viszonyaink és körülményeink engedik, jelenjünk meg ezen a helyen és ismerőseinket is bírjuk reá a megjelenésre s tartasuk fenn a mai ünnepet.

2. Ezt a helyet, a hol vagyunk nevezük el „Vasvári hely”-nek.

3. Minden jelenlevő egy gyűjtő ívvel igyekezzék köre és körülményei szerint a „Vasvári emlékre” gyűjteni.

4. Addig is, a míg állandó emlék lesz, a közelben lakók kéressenek fel egy fakereszt felállítására ezzel a felirattal:

ITT ESETT EL

V A S V Á R I P Á L

1849. JUL. 13.

Ugyancsak a közel lakók az erre járókölöket figyelmeztessék és szoktassák rá arra, hogy mindenki elhaladtában egy-egy követ tegyen minden alkalommal a ma megkezdett halomra.”

Ez indítványoknak egyhangu helyesléssel mellett történt elfogadása után a társaság zeneszó mellett, a vadászok üdvölvései kíséretében levonult Belesbe, mely Marisel községétől vadregényes uton 11.8 kilométer távolságra fekszik

Az ideiglenes emléket fel is állították, de jelenleg már meg van rongálva. Vízfektü karja le van törve s a felirat egy része fejszével lefaragva.

A Vasvári-kör megalakítását szintén a muzeum őre indítványozta a Történelmi Lapok aug. 1. számában a 141. oldalon. A kör a javasolt prozozicziókkal megalakult aug. 15-én megválasztotta elnökének Szabó Samu tanárt, pénztárnoknak Poszler Gyulát, titkárnak Csürös Józsefet, jegyzőnek Pap Károlyt, s azóta hónapokról-hónapokra rendszeres gyűlést tart és folytatja működését, melyek nevezetesebb mozzanatai a következők:

Emlék-alap gyűjtés.

A „Történelmi Lapok”, mint hivatalos lapja utján folytatta az emlék-alap gyűjtést, mely idáig a következő eredménnyel folyt le.

A Vasvári-kör Mélyen Tisztelt Elnökségének, helyt.

Poszler Gyula pénztárnok úrnál a mai napon megjelenve, számba vettük a kör számadását s azt a következőkép találtuk:

A bevétel. 1. Kuszkó István szerkesztő adománya 10 frt. 2. Darkó Lajos honvéd 1 frt. 3. Teleki László gr. 5 frt. 4. özv. Mohay Károlyné 5 frt. 5. Poszler Gyula 2 frt. 6. Grosz Béni 1 frt. 7. Nagy Gábor közp. szálloda-tulajdonos 10 frt. 10-21. Bartha Endre, Sz.-Somlyó, gyűjtése 3 frt 1 kr. 22. Babits József urad. igazg. Zsombolya 2 frt. 23. Rajkai Fricbeisz Gyula adománya Apatin 1 frt. 24. Drisnyei István adománya Pétervár 1 frt. 25. Zay György Tardona 2 frt. 26. Behányi Jenő Trebinje, Herczegovina 12 frt. 27. Veres Albert Románia, Parapanu község 10 frt. 28. Gál Ignác Gy.-Alfalu 4 frt. 29. Szabó S. elnök 5 frt. 30-48. Reismann Miksa gyűjtése 5 frt. 49. Dr. Orbay Antal 2 frt. 50. 5 drb. Vasvári-hely

képert 1 frt 51. Lengyel Dánielné kiskönyvek eladásaiért 76 kr. 52. Gergely Fáyoly táblaliró Sz.-Fehérvár 2 frt. 53. dr. Kö-Kövr Kálmán Budapest 2 frt. 54-66. Székely Lajos p. ü. titkár gyűjtése Máramaros-Sziget 7 frt. 67-68. Köré Ferencz gyűjtése Mundra 1 frt 50 kr. 69-81. Incze Mariska tanítónő gyűjtése Nagy-Kikindán 4 frt 40 kr. 82. Salamon Mózes 50 kr. 83-94. Gál Dánielné gyűjtése Nagy-Várad 7 frt 50 kr. 95-105. Haynik Lajos gyűjtése Losoncz 4 frt 50 kr. 133. Tenki Sándor orvos 2 frt. 131. Kiss Zsófia gyűjtés 12 frt. 135. Pap Sándor gyűjtése 1 frt. 136. Knapienszky Kázmér 20 kr. 137. Egy utazótól Poszler Gyula 1 frt 138. Fraenkel Simon Bécs 25 frt. 139. Erdélyi híradó gyűjtött 1 frt. 140. Társas estélyen ápr. 15. 6 frt. 141. Kiss Zsófia adománya Incselből 80 kr. Szalay Elek Hari 1 frt 80 kr. Összesen 152 frt 97 kr.

Kiadások: Felhívások, gyűjtőívek, posta- és távirati költségek, nyomtatványok stb. 48 frt 4 kr.

Pénztári készlet: Kereskedelmi bank 1567 sz. betéti könyvecskeben 102 frt. Pénztárnoknál készpénzben 2 frt 93 kr. Összesen 104 frt 93 kr.

Poszler Gyula. pénztárnok.

Fentebbi bevételeket és kiadásokat tételről-tételre megvizsgálva s összehasonlítva, rendben találtuk.

Kolozsvár, 1893. jun. 19.

Csűrös József.

Kuszkó István.

Történelmi adatok gyűjtése.

A körnek első gondja volt felkutatni kik élnek még a Vasvári-ütközetben résztvevő s onnan megmenekült honvédek közül, hogy ezeket a történelmi részletekre nézve kikérdezze és őket tiszt. tagokká válassza.

E munkája körül segítségére voltak a kör tagok és különösen a kör tiszteleti tagja, a szabadságharc jeles történetirója: Hegyesi Márton. Ez utánjárások nyomán a következő még élő honvédek választotta tiszteletbeli tagjának és hívta meg a mai közgyűlésre: Sommer Eduard Nagy-Somkut, Borsos József nyug. körjegyző Papfalva (Biharm.), Kiss Ferencz dr. megyei főorvos Nagyvárad. Karniól Samu Abrudbánya, Sebők Imre ügyvéd Budapest, Pethő Károly Kis-Borosnyó, Horváth József gyógyszerész Hidalmás, Schütz Sándor Kolozsvár, Mányay Imre Marosvásárhely, Berkesi Sándor Csucsá.

E honvédektől s főleg Hegyesi Mártontól a mariselli meszárlásra s annak részleteire és a részletek tisztázására nézve nagyon sok becses adat s történelmi részlet gyűjtetett össze, mely a t. tagok előtt, hivatalos lapunk, az 1848-49. Történelmi Lapok m. é. és f. é. folyamából ismeretesek; részben pedig ezután fognak közöltetni.

Vasvári-ereklyék.

Vasváriának ivó poharát, kés- és villatartóját szerezte meg az ereklye-muzeum számára körünk Löwy Dávid nagyvállalkozó szives adománya folytán. Az év folyamán azonkívül lépéseket tettünk több Vasvári-ereklye felkutatására és megszerzésére nézve is.

Azt az állítást, mintha a Vasvári csontjai a brassói oláh-muzeumban lennének, kutatásaink eredménye megegyeztet.

Tiszteleti tagok.

A múlt év folyamán a még élő Vasvári-honvédeken kívül tiszteleti tagnak választotta körünk Hegyesi Mártont, tiszteletbeli elnöknek pedig az ereklye-muzeum és Történelmi Lapok szerkesztő-bizottságának elnökét: Inczedy Sámuel ezredest.

Gyűléseink.

A Vasvári-kör gyűléseit hónapról-hónapra minden hó 15-én következetesen megtartottuk és a gyűlések mindig látogatottak voltak. E gyűlésekből kifolyolag történtek mindennemű intézkedések. Egy ünnepi közgyűlést is tartottunk márcz. 15-én a kolozsvári iparosok főtéri palotájában, a melyen díszes, nagy közönség jelent meg s melynek kiváló mozsanata volt az a szakértő felolvasás, a melyet Balázs májorról *Hegyesi Márton* általános figyelmet és érdeklődést kelte

tartott. Ugyan-e gyűlésen Pap Károly jegyző olvasott fel gonddal kidolgozott szép tanulmányt Vasváriról, mint történetiróról.

Különböző intézkedések.

A kör egy „Emlékkönyv“-et készített, a melybe a kirándulók, a kik a Vasvári eleste helyét felkeresik, neveiket s netáni adományait bejegyzik. E könyv a belesi erdőházba tétetett le és gondozására a reketői m. kir. erdőgondnokság kéretett fel. A könyvbe beirt neveket a T. L. egyik számában közelebről közölni fogjuk.

A kör a muzeumnak kiadásra egy történelmi munkát is jelentett be. A háromszéki önvédelmi harc leírása ez Nagy Sándor hidvégi lelkészétől, Gábor Áron segédtisztjától.

Vasvári néhány hivatalos jelentésének az aradi ereklye-muzeumban létéről, a muzeumőre tudomást szerezvén, a m. é. okt. 6. kirándulása alkalmával: ennek kapcsán ez év ápril elején Szabó Samu elnök kirándult Aradra és a történelmi szempontból becses iratok egy részét lemásolta.

Sajnálattal jelentjük be, hogy m. é. kirándulásunk egyik kalauza: Török József erdőőr elhunyt. Halála feletti részvéltünket jegyzőkönyvbe iktattuk s a muzeum őre a kirándulásban résztvettek körében gyűjtést indított, a melynek eredményével a reketői erdőgondnoknak számolt be, az özvegy kezeihez juttatás végett.

A kör a *Kossuth-szoborra* is gyűjtött filléreket.

Tagjai időről-időre résztvettek különböző hazafias mozgalmakban.

Kolozsvár, 1893. ápril 15. gyűlésből.

Szabó Sámuel,
elnök

Csűrös József,
titkár.

Gyűjtünk a Vasvári Pál emlékre!

A „Szabadság, Egyenlőség, Testvériség“ martir halált halt vértanujának, a mártiusi napok fiatal lánglelkű Demosthenesének állítsunk sziklaköböl elpusztíthatlan emléket.

Vasvári fiatal életét az egész *nemzetért* áldozta fel.

Legyen tehát a nemzet minden igaz fiának része a Vasvári emlék felállításában, legyen abban *mindeniknek* egy-egy fillére beleépítve.

Gyűjtőívet megkeresésre készséggel küld az ereklye-muzeum.

Adakozzunk és gyűjtünk bármily apró összeget!

Használjuk fel erre a célra a nyári időszakot.

A befolyt összeg minden hó elején beküldendő az „1848-49. orsz. ereklye-muzeum Kolozsvárt“ czimén.

A Vasvári-kör Elnöksége.

Adományok a Vasvári Emlék-alapra. A belesi telepen levő erdőházban a Vasvári Emlékalapra adakoztak: Dr. Rózsa-hegyi 1 ft. Nemes Károly 2 frt. Dr. Pisztory Mór 1 frt. Pisztory Mór 30 kr. Taszler Rezső 1 frt. Tyroler Gyula 1 frt. Weisel Bernát 1 frt. Összesen 6 frt 30 kr.

Vasvári kirándulás emlékére ünnepi számot adunk ki jul. 9-én lapunk jelen kiadásából, melyet az ünnepi közgyűlés alkalmáról a közgyűlésen jelen volt tagok között kiosztottunk. A 8 oldalra terjedt alkalmi kiadásba lapunk m. é. folyamából átvettük a Funtinelle című s a Vasvári eleste helye című képet.

A Vasvári Kör ünnepi közgyűléséről szóló tudósítást az ünnepély alkalmával a helyszínén felvett képpel illusztrálva, lapunk közelebbi számában fogjuk közölni.